

„ELŐRE“

Szerkeszti: Haraszty Lajos.

Ísmét a nőkről.

(Válasz »A nő korunkban« című cikkre, mely az »Előre« 4. számában megjelent.)

Azt mondja a szerző a cikk II. bekezdésében: »Mi jogon nevezzük őket gyöngébb nemnek? Hogy ők nem gyöngébbek, mint mi, mutatja törekvésük az egyenjogúságra.«

Azt hiszem e kérdés-, azaz állításal nem szükséges bővebben foglalkoznom. Hisz minden józan-gondolkodású ember tudja, hogy a nőt már a természet is gyöngébbnek teremté, mint a férfit. Veszély idején (nem a mai férfiakról beszélek, bár tisztelet, becsület a kivételeknek) mikor a férfi igazán elemében érzi magát, és esetleg fegyverrel kezében küzd, a nő reszket, fél, csupán könnyei vannak; de mit tegyen, ha meg is van a lelki-, hiányzik a testierő: az izmok megtagadják a szolgálatot. — Lapozzuk csak a történelem leveleit. Van Szilágyi Erzsébetünk, de van Széchy Máriánk is. Így is kell. A nőnél a szív uralkodjék az ész felett. —

Menjünk tovább. Fölveti a szerző e kérdést: »Miért legyen megtiltva a nőknek, hogy magasabb tanulmányokat végezzenek és ily módon jussanak kenyérkereseti forráshoz?«

Vitassuk meg e tételt. Okvetlenül szükség van-e rá, hogy a nők szintén kenyérkereseti eszközt biztosítsanak magoknak? — Erre bárki azt mondaná: igen, mert nőül nem veszik őket s valamit csak kell tenniök. Hol keressük e baj okát? A nőkben. Ma a nők oly igényekkel lépnek a világba, hogy azt a legjobb akarattal sem lehet teljesíteni. Mindenki több akar lenni, mint amennyi: kiki a fölötteállót akarja, ha nem felülmúlni, legalább elérni. A szobaleány oly kalapot visel, mint a »nagysága« és a legszegényebb varróleány boldogtalanul érzi magát, ha vasárnap délután bőrkeztyűben és kalapban sétálva, az általa kiszemelt segéd úr nem »güsztihint« — hanem csupán »alázatos szolgája« köszönt neki. Ha aztán egy vállalkozó szellem a varró-kisasszony-, azaz »Nagysámnak« a pártáját főködtővel cseréli fel, akkor a »tekintetes asszonnynak« eseléd kell, mert ő természetesen nem márthatja hideg vízbe kacsóit, vagy ha még akarná

is, a háztartás vezetéséhez nem ért. A keservesen megszerzett filléreket a rossz beosztás felemészti, no meg aztán a hitelbe vásárolt toálették, fotélék, kanna pékés — és megvan az alap a későbbi civódásokhoz, veszekedésekhez, amikor a férj még azt is észreveszi, hogy az imádott lény arcán az a szép rózsás pír szintén pénzbe kerül. És egymást átkozzák a boldogtalan lények. — Miért van ez így? Oh ennek nagyon is természetes alapja van. E lényeket a megneválogatott, rosszúl felfogott regények tették ilyenekké. Ők nem tudják megbírálni, nem tudják a tanulságot levonni az olvasott dolgokból, hanem csak igényeiket fejlesztik s képzeletüket rossz gondolatokkal tölti meg, azoknak esetleg léha irányzata. — A természetesség hiányzik és azok az üres, hiú szívek nem is képesek valami nemes, magasabb érzelmeik befogadására . . .

Nézzünk most egy más családot. — A medikus-mama ül az egyik és az ügyvéd-papa a másik szobában. A gyerekek? . . . hátul a cselédszobában és ott nőnek fel magokra hagyva azok a gyöngyök, finom lelkületek, ott szívják magokba, ott edződik szívökbe, lelkökbe az erkölestelenség, amit eltakarhat ugyan a külső máz, de azért ott marad az örökre. Azoknak a szemlesütött, szendearcú „angyalok”-nak rózsás ajkairól hallottam már oly trágár szavakat elhangzani, hogy jobbérzésű ember még az utolsó helyről kikerült cédát is arcúl köpné érte; és hallottam már (mert nem voltak elég vastagok a falak) azoknak a magaskalapú, frak-klakkos uraknak a szájából oly szavakat, hogy megundorodtam ettől a művelt néptől annyira, hogy ma az is iszonyú rám nézve, ha velők a szokásos kézszorítást el nem kerülhetem. És ki ennek az oka? — Az anya. Aki nem ülteti gyermeke szívébe az erény magvát, ki nem ad neki erős hitet: az erkölesnek eme szilárd rendületlen alapját; de hogyan is adhatna, mikor neki magának sincs. Hja, az orvosi, ügyvédi szigorlatokra készülődő nőnek erre sem ideje, sem kedve nincs. Nem is lehet!

Kísérjük el p. o. az orvosnőt a boncoló-terembe és látni fogjuk szeméremérettől, undortól, borzalomírtózatától összerázkódva elfordulni először, másodszor; de tizedszer már nem irtózik úgy s három-négy hét múlva már ő is csak kísérleti-közegnek, tanulmány-tárgynak fogja tekinteni a földetlen testet, melyet előtte darabolnak . . . Brrr . . . Amely nő ezt végig tudja nézni, tenni. — az már nem nő többé; de férfi sem, hanem

a művelt XIX. XX. század *magas, fejlett kultúrájának* teremtménye, a férfinő: az öszvér.

Vagy nézzük az ügyvédi pályát. Azok a pörök, azok a válási és bűnügyi tárgyalások női léleknek valók? — Úgy hát akkor az miért lesz vétek, ha a nők szintén éjjeli tivornyákat s mulató-helyeket fognak felkeresni? Vagy tán az is szabad lesz? Hisz egyenjogúak vagyunk . . .

Ismétlem a kérdést: lehet-e ily nő anya? — Pedig azzá lesz, azzá kell lennie; ha nem egyik, úgy másiknak, mert különben kivész az emberiség . . . Őh az ily nő nagyon is fejlett, nagyon is reális ahhoz, hogy a szent anyai hívást átérezze. Amazok nem képesek fel fogni azt, mivel nagyon is alacsony lelkűek maradtak; emezek meg nagyon magasán szárnyalnak. — Akár így, akár úgy nem töltik be hivatásukat, hogy családjuk éltető lelkét képezzék és őket a bennök összpontosuló szeretet által összekapcsolják. Így aztán kiki másutt keres magának kárpótlást. A fiú csak atyja példáját követi. A leány meg mivé fejlődik, akinek ily mestere volt? . . . Ez előtt a kép előtt hunyjuk be szemünket.

Már most mi helyesebb? — Ha a nő magasabb tanulmányokat végez és elfoglalja a férfiak állását? Vagy marad annak, aminek Isten teremté, marad nőnek, kinek műveltsége csak annyi, hogy férje nagyságáig ér, de szeretete, imádata családjára iránt határtalan és ezzel világít, és áraszt szelid fényt szerettei számára az élet rögzös, sötét útján!

Anikó.

Rímek.

*Rímek, ti régi csengetyűk,
Mennyit csevegtetek már,
Igaz s hazug szerelmet is
A méla holdvilágnál.*

*S a rím, mely lágy epedve szólt
Susogva hő szerelmet,
A harci dalba' szilajan,
Mint két kard összezsengett.*

*Ti adtatok új szárngakat
Sok büszke gondoltnak,
S a gyermek ajkon hangitok
Ártatlanúl kacagtak.*

*Rimekbe' zúgott szilajan
Rab millióknak ajka,
Szabadságért s a szent jogért
A forradalmi dala'.*

*Bús szenvedők sohajának
Ti voltatok a szárnya,
S az emberek szívébe így
Úját meg is találta.*

*S mi lett belőletek rimek
A táncosnők dalába'?*
*Ti vagytok ma a lehaság
Feslett fátyol ruhája.*

Dutka Ákos

Gyerünk . . .

Nagy Andor.

I.

Balogh András beállít a Cser János portájára. János gazda ott ül a tornácán.

— Jó napot, bátyám uram!
— Adjon Isten, öcsém uram!

Szünet. Andris begombolja a lajbiját, azután meg újra kigombolja. János a makrapipát piszgalgatja. Most feláll, megszólal.

— Kerülj beljebb.
— Jó lesz idekinn is.
— Hát, mi járatba vónál?
— Azt gondoltam, eljövök, megmondom, oszt a mi lesz, a' lesz.
— Hát igaz?
— Igaz.
— Nem hazudik hát a Dorka?
— Nem.

Ujra szünet. Andris a zsebébe dugja a kezét és néz mereven maga elé. János megpödöríti a bajszát.

— Oszt igazán szereted?

— Igazán.

— Ó is téged?

— Úgy mondja . . .

— Huncut vagy te Andris.

Andris nem felel.

— Szegény legény vagy — folytatja

János — pénz kéne neked, gazdag lány.

— Nekem a kelmed Zsófija kell. Ne

adjon akár egy rávaló réklit se. Megke-

resem én a két kezemmel. Meg ellakunk

mi abban a kis nádkunyhóban, amit

Ács Kis Pállal csináltunk a tavaszon.

— Oszt elmenne hozzád?

— El, úgy mondja . . .

— Tudja, hogy szegények lesztek?

— Tudja.

— Aszondta, hogy nem megy a Dorka komámasszony fiához?

- Azt.
— Pedig a' tehetős fiú. Háza, főggye,
lova van.
— Nem szereti, nem megy hozzá.
— Hát majd beszélünk még.
— Jó. Az Isten álgya meg, bátyám
uram.
— Ne menj még! Majd a Zsófi ki-
hossa a kalácsot, meg a pálinkát . . .
Zsófi te!

II.

Szegény vagyok, mint ősszel a hervadt ág,

Este van. A Cser János ablakai mes-
sze világítanak. Ottbenn van valami.
Idekűnn is. Balogh András pityókosan
ballag a csapszék felé. Egy meszelyes
üveget szorongat a kezében. Rekedt,
tompá hangon dalol.

Hozzám jönne azért ám, de nem aggyák . . .

Inge, ujjasa ki van gombolva. Széles
mellére hülldogálnak a szállingózó hó-
píhék. Észre sem veszi. A Zsófiék abla-
kára merednek a szemei. Egy pár pill-
anatra megáll és néz . . . Hajlongó alakok
libegnek ide-oda a párás ablak mögött.
Ma van a „csigacsináló“. Holnap lesz a
lakodalom . . . A Zsófié . . . Ott van
benn most a falu minden lánya. Meg-
mutatja mindenik, hogy tudja csinálni
a levesbe a esigát. A legények is ott set-
tenkednek. Szép szóval tartják a sok
fehércselédet. Ott van mindenki, csak ő,
András nincs . . .

. . . Már elég esigát csináltak . . .

-- Hé! elő Miska, Jancsi! húzzad,
azt az éhenkopogóját!

. . . Most elkapja kiki a magáét és
vígán járják a »csigataposót«. . . Zsófi
is, a Dorka fiával . . .

Balogh András előtt most összefut a
világ. Egy szürke gomolyagot lát csak
maga előtt. Le, fel, össze, vissza táncol
abban minden. Lát is mindent, még
sem tudja, mit lát. A fülébe veszettül
zúg, harsog valami. Hallja tisztán és
mégsem tudja, mit hall. Egyszer csak ön-
kéntelenül megindul. Némán, szótlán
gázol a nagy hóban. Most odaér a csap-
székhez. Benyit. A lámpa világa hirtelen
elárasztja; kénytelen a szemét behunyni.
Aztán gyorsan felnéz, körültekint. A mes-
zelyes üveget odavágja az asztalhoz és
felkacag.

— Bort! . . .

III.

Ide, s tova egy éve lesz már, hogy
Zsófinak fejkötő alá dugták a fejét. Késő

ősz van. Balogh András künn dolgozik a szőlőjünkben. Gyakorta megáll és nézi a zörgő leveleket, Úgy elnézi, elhallgatja őket . . . Nem is veszi észre, hogy valaki megérinti a vállát.

— Andris te . . .

András fölrezen.

Kis gyermekkel a karján előtte áll Zsófi. Mindaketten szótlanul néznek egymásra. A gyerek megsokallja a csendet és gügyögve nyújtja ki gömbölyű karját az Andris lajbijának az ólompitykéje után. Andris közelebb emeli a lajbiját. A gyerek megfogja. Ujongni kezd. Andris mosolyog és az ujjával bibisgeti a gyerek tömpe orrát. Zsófi megfogja a kezét.

— Haragszol ?

— Sose tudnék rád haragudni.

— Látod és mégsem beszéltél velem sohasem, mióta férjhez mentem.

— Vajon mi beszélni valóm lenne? Tán, hogy a kis rucadat hordja-e a kánya ? vagy mi ?

— Andris, légy újra az enyim . . .

— Zsófi.

— Andris, hidd el, én szeretlek, most is, mindíg . . .

— Zsófi ! távozzál, menj.

— Az apámat megejtette a Dorka vagyona. Erővel adott a fiához. De most már elválik tőlem. Andris . . .

— Menj, itt a fiad, vigyed.

— Ne taszíts el. Vigyem a fiamat, hová ? Az apja elprédált mindenünket. Most elválik, otthagyt. Ki ótalmaz ? Ki tanítja a fiamat, megfogni az ekeszarvát ? . . . Az apám megbecsül most téged. Szegények vagyunk . . . Andris kérj meg tőle, gyere . . .

Zsófi sírva borúl az András mellére, aki gyöngén lefejt, s a kis mostoha fiát karjára véve megindul a falu felé.

— Gyerünk . . .

Nékem is volt . . .

*Nékem is volt, — mint tinéktek,
Ígaz szívű szeretőm,
Hej de ő már kint pihen az
Ujfalusi temetőn.*

*Lent a csendes sírgödörben
Álmodozik már rólam . . .
Én Teremtőm él-e mint én —
Ember ilyen bús sorban ?*

*Még a fűz is oda hajlik
Minden árva sírdombra,
Hát én akkor hogy borúljak
Rózsám a te sírodra! . . .*

*Elő veszem kis furulyám,
Bele sírom a lelkem,
Megérted tán oda lenn is
Egyetlen egy szerelmem . . .*

Csillag Endre.

Bajszos Kata.

Mortimer.

Tréfás elbeszélő költemény.

(2)

Harmadik ének.

Szakálason Szűcs György bátya
Szomorúan ül magába.
Tünedez már ifjusága
S nem tünedez bajusz-szála.
Előveszi a nagy tükröt,
Pizskálgat a szája fölött.
Dörzsölgeti, simogatja,
Hátha egy szált megláthatna!
Egy ujjával ha megúnja,
A másikkal kezdi újra,
— S ó kemény sors! mind csak sajna —
Sose nő ki csonka bajsza!
Harminc éve amióta,
Ami kenőcs és pióca
Létezik a föld kerekén,
Mind felrakta s — semmi remény.
Az utcára ki nem mehet,
Rajta minden ember nevet.
A legények mosolyogják,
A leányok kikacagják.
Gyűlöl embert és állatot,
Átkoz zsidó kántort, papot.
Ha macskát lát, majd szétpukkad:
Bajsza van a nyomorultnak.
Mindennap harcsát ebédel:
Bajsza van — a dög vinné el!
És haragszik az Istenre:
Az is bajszszal van festve.
S egy oroszlánt ha találna,
Ő úgy érzi, hogy vaktába
Neki menne, mert — bajsza van.

Igy haragszik a bajszokra . . .
— Bezzeg, hogyha néki volna!
Dehat nincsen, nincsen neki, —
Ez az, ami őt megöli . . .
Ez az, ami lekaszálja
Reményeit oly pusztára,
Mint amilyen bajsza helye . . .

Amint mondám, Szűcs György bátya
Szomorúan ül magába
És a tükör előtt állva
Ép bajuszát ráncigálja,

Ami nincs,
 Midőn Pista keze nyomán,
 Megcsikordúl a kilincs.
 Szücs György bátya felriad,
 Szilaj Pista beszalad
 S a kezével tisztelegve,
 A bokáját összeverte
 S mond vala ily dikciót:
 „Adjon Isten minden jót!“
 Rátékitett Szücs György bátya
 S hogy bajúszát meg ne lássa,
 Ami nincs,
 Zsebkendőjét elővette
 És az orrát fűtta egyre.
 Pistának a bajuszára ezalatt,
 Mint a pincsi a seprűre pislogat
 S eként kérdi: „Mit akar?“
 Pista pedig így szaval:
 „Nagy jó uram megkövetem szépen,
 Tarmezőről vagyok én itt épen . . .“
 „Tarmezőről?* - - kiált Szücs György bátya
 S önfeledten a kezét lerántja . . .
 De ijedten rögtön visszanyomia
 És szól újra: „Tarmezőről, mondja?“
 S eszébe jut a hírnek leánya:
 A bajszos lány, vigye el a kánya . . .
 De Pista szól: „Igen, Tarmezőről,
 Annak is a kellő közepéből,
 Ahol magas jóvoltából Isten
 Még lánynak is juttat bajuszt — ingyen.“
 Egy hatalmast sóhajt Szücs György bátya,
 Megragadja ismét régi vágya . . .
 Látja magát isteni diszével,
 Mint az utcán büszkén végiglépdél
 És a kezét felemeli rögtön,
 Hogy bajúszán egy hetykét pödörjön . . .
 Megcsavarja, — s aztán veszi észre:
 Nem bajúsz volt, de kendője vége . . .
 Lehanyatlak a keze fáradtan
 És úgy kérdi, hogy mi járatban van.
 Pista pedig újra szavát fonja;
 „Megkövetem, nagy az útam sorja.
 Olyat hozok gazd'uram magának,
 Mit csak legis-legjobbban kívánhat.
 Bejárta már érte a világot,
 De mindenütt porhalomra hágott.
 Hanem, ha most nem hagy el az Isten,
 Nagy uramat én hozzá segítem . . .“
 Miként a nap tör a hegyek fölé,
 Szücs György bátya szemét fölemelé.
 Gondolati örült táncot jártak . . .
 Szemében elmosódtak a tárgyak . . .
 A butorok vidám nótát kezdtek,
 Egész világ csak egy nótát zengett.
 Föltekintett a magas — plafondra,
 Hol csillagok égtek — úgy gondolta —
 S mindegyiknek furulya kezében . . .
 S ez óriás banda közepében
 Két lábával az egeket rúgva,
 Csárdást táncolt egy csinos bajúszka . . .
 Pista kérdé — mosolyogva folyton —
 „Akarja-e, nagy jó uram, szóljon?“

„Akarom-e? Hát hogyné akarnám,
A lelkiüdvöm' is erte adnám!“
„Igen ám! de megmondom hibáját.“
„Nem banom én bármiféle jószág.“
„Igen ám, de bajuszt is hoz kendők“
„Hiszen az kell, az átok verjen meg!“
Pista legény gondba borúlt erre,
Szűcs György bátya szavát nem értette.
Bajuszt hisz az és nem feleséget . . .
Ujra kezdi beszédét e végett:
„Igen ám, de . . .“ — „Menj a pokolba már
Mit am-dézel itt te — szajkó-madár?
Mondtam már, hogy legyen akármilyen,
Nem banom, csak hosszuszörű legyen!“
„Igen ám, de hallgasson meg bátyám . . .“
„Hallgasson meg az a jó bölcs Náthán.“
„No hat akkor az Isten megáldja,“ —
Rivall Pista, — s aztán haragjába
Az ajtonak egyeneti lábát . . .
De György úr megfogja a kabátját
És úgy núzsa vissza ijedtében:
„Jöjjon vissza, az Istenre kérem!“
„Nem megyek én,“ — szól Pista mogorván.
De György bátya belekapaszkodván
Addig huzta, addig ráncigálta,
Mig Pista is engedett sokára:
„Hallgasson, mert nem szólok másképen.“
„No hallgatok, kedves jó vendégem.“
„Nem bajúsról beszéltem én mama . . .“
György uramnak leesett az álla . . .
„Nem bajúsról? Hát mi fityfenéről?“
„Nem is arról, hanem feleségről!“
„Ahá! tehát asszonyról beszéle . . .“
S György uramnak felvidúlt a képe.
Annyira, hogy nagy kedvébe szinte
Bajszán — mi nincs — egyet pödörinte.
„Hát oszt az a lány kifele volna?“ —
Kérdé hetykén izegve-mozogva.
Erre Szilaj Pista nyelt nagyokat,
Érezte, hogy most jön a fordulat.
„Mondhatom, hogy gyönyörű szép egy lány
Minden férfi elbámúl az arcán.
Páratlan egy leány a nemében,
Nem találni párját hat megyében.
Hanem nagyon néki egy hibája,
Mivel nagyon egy kis bajuszkája . . .“
„Bajuszkája? Nem baj, mindegy nekem,
Csak az a fő, hogy nőszemély legyen.“ . . .

Diktum-faktum, megbeszéltek szépen,
Hogy György bátya Tarmezőre mégyen.
Hanem Pista előbb felragasztott
György bátyának egy csinos kis bajszot.
György bátya meg bajszát pödörgetve
Még aznap egy csillagatlan estve
Szakálasról egy ökörszekéren
Tarmezőre átalszökött szépen.

(Folytatom.)

Nem tudjátok . . .

Nem tudjátok, ki vagyok én . . .
— A napba nézni nem lehet.
Ugy láthat csak a törpe lény
Ökítón lángoló fényébe,
Ha előbb gyenge vakandok-szemére
Tesz fekete szemüveget . . .

Majd megtudjátok egykoron,
Hogy ah, ki is, ki voltam én :
Mány naptól összerótt orom ?!
S — mit pusztá szemmel ki se látott,
Mi van e napban majd megláthatjátok
— Halál sötét szemüvegén !

Haraszty Lajos

C S A R N O K.

Nikolaus Gogol.

Orosz elbeszélés.

A köpenyeg.

(6.)

Ford.: H. Lacy.

Itt meg kell jegyeznünk, hogy a félnék címzetes tanácsos szokás szerint, ha gondolatait akarta kifejezni, csak előljarót, határozószót és igekötőt használt, amelyből sohasem tűnt ki határozott értelem.

Ha a szóban forgó ügy súlyosabb természetű volt, sohase tudta a megkezdett mondatot befejezni. Megtörtént, hogy tárgyalása alkamával a formaságokba belebonnyolódott: igen — igaz ugyan, hogy —

Ennél megállt és elfeledte, amit mondani akart, vagy azt hitte, hogy már megmondta.

— Mit kíván ön, uram? — kérde Petrovits, kutató tekintettel végigmérve őt tőtől talpig és gallérját, ujját, derekát, gombjait, röviden Akáki egész egyenruháját tüzetesen megvizsgálta, bár azt nagyon jól ismerte, mert hisz ő maga készítete. A szabóknak már megvan az a szokásuk, hogy az idegen ruhadarabokat ily módon szemléljék meg. Az az első gondolatuk, ha ismerőssel találkoznak.

Ekkor Akáki, mint rendesen dadogva válaszolta:

— Szeretném . . . Petrovits . . . ez a köpenyeg . . . látja . . . de különben még egész jó, csak egy kicsit poros . . . és azért látszik kissé ócskának. Azomban mégis egész új . . . csak itt egy kicsit el van szakadva . . . itt a hátán, meg itt a vállán.

. . . két, három egész kicsi féslés. Látod, szóra sem érdemes, néhány perc alatt teljesen kijavíthatod.

Petrovits megfogta a szerencsétlen köpenyegét, kiterítette az asztalra, hallgatagon vizsgálta és a fejét rázta. Azután az ablakba nyúlt burnót-szelencéje után, egy kerek, valamelyik tábornok arcképével díszített burnót-szelence után, — nem tudom külföldben, melyik tábornok arcképe volt, mert ezt a hősi képet a végzet megrongálta annyira, hogy az elmés szabó egy darab papirost ragasztott rá.

Miután Petrovits egyet szippantott, újból megtekintette a köpenyegét, a világosság felé tartotta és ismét a fejét rázta. Azután megvizsgálta a bélését, másodszor is kinyitotta a burnót-szelencét, melyet valaha a tábornok arcképe díszített, egy másodikat is szippantott belőle és végül így szólt:

— Nem, ezen már nem lehet semmit se kijavítani! egészen nyomorúlt rongy!

E szavakra egészen leszállt Akáki bátorsága.

— Hogyan? — kérde egy gyermek panaszos hangján, — hát csakugyan nem lehetne többé ez a lyukat befoldani? Nézd csak Petrovits; hisz látod, csak néhány szakadás, és van elég foltod, hogy ezt megvarrhasd.

— Folt az csak volna elég, de hogyan varrjam rá? A szövet kopott, nem állja a varrást.

— No hát ahol nem állja az öltést, oda még egy foltot teszel.

— Itt már nem segít semennyi folt többé; a posztó végre is csak posztó, és ilyen állapotban egy szélroham rongyokká szakgatja ezt a siralmas köpenyegét.

(Folytatjuk.)

S Z I N H Á Z.

Fedák Sári fellépett még szombat este *Lilió*-en, vasárnap és hétfőn *Lotti ezredesei*-ben. Az előbbi egyáltalában nem felel meg az ő egyéniségének, az utóbbi — bár nagyon is megfelel — nem volt az a híres alakítás, amit mi vártunk. — Akaratlanul is feltámadt bennünk a vágy, hogy *Amon* Margittal hasonlítsuk össze, kitől e szerepet először láttuk. S mi türes-tagadás, az összemérés az utóbbi javára dőlt el. A szerep reális részeit erősebben rajzolta ugyan *Fedák*, ellenben *Amon* kedves egyéniségének sajátos varázsával beragyogta

az egész darabot. A kacagó-kuplé előadása egyszerűen bántó és fűlsértő volt, míg *Amon* Margitnál maga a testetöltött dallamosság, s a közönséget annak idején teljesen elragadta. A francia leány dala sem volt olyan, amilyennek azt nekünk *Amon* bemutatta. Nála hiányzott az utóbbinak pajkos, de mégis édesen diszkrét bájossága. — Épen ez a harmas Fregoli-szerep az, mely a darab legkiemelkedőbb része és épen ezt játszotta sikertelenül. Annyira, hogy nemcsak nem tudta feledtetni Ámont, hanem minduntalan kínosan éreztük — elődje fölényét s a kikiáltott egyetlen Lotti hiányát. — Hogy ebbeli megfigyelését senki sem tette szóvá, az csak abban rejlik, hogy senki sem akart és senki sem m e r t önmagához következetlen lenni.

Kuruc Feja Dávid. *Fényes* Samu e nagyszerű törtenei dramája bennünket is visszavezetett annyi fájdalmas, de mégis dicső emlékü kuruc időkbe; lelkünkbe véste egyikét ama tragédiáknak, melyeket lépten-nyomon idézett elő — a hazaszeretet. Igazi dráma, a legapróbbig hű korrajz és harcias lelkesítő szöveg ez a mű. Nem hiába egyik legfenyesebb darabja a Vigszínház repertoárjának. A maga megérdemelt hatását nálunk is megtette. S ha csupán azért kellett oly sokáig várjunk a bemutatására, hogy annál jobb előadást kapjunk, csak örülhetünk a késedelmén. Mert jobb drámai előadásban, mint ebben, rég nem gyönyörködünk. — *László* Irén most mutatta meg, hogy ő csak pályára nézve kezdő, de mint művésznő, kifejlett talentum. Madách Évájától — Ráskaynéig bámulatos haladást mutatott. Drámai vénája, tragikai tüze elemetáris erővel jutott érvényre e háládatos szerepben; temperamentuma és művészi felfogása diadalmasan űlt sikert kissé gyöngé organuma felett. Nagyon megérdemelte a kevés közönség lelkes tapsait. Mellette *Szarvasi* Sándor és *Tóth* Elek emelték az előadás színvonalát. Szarvasi minden igyekezetével odahatott, hogy az elég hideg szerepbe lelket öntsön s ez jó részben sikerült is neki. Tóth a lelkesedés tüzeit gyújtotta meg bennünk, hevesvérű felemelő deklamációjával. *Novák* Irén, *Somogyiné*, *E. Kovács* Mariska, *Erdélyi* szintén tökéletes alakítást nyújtottak. Hanem a tanácsbeli urak bizony kirítottak a tisztességes ensembleből. — (h. n.)

K. Hegyesi Mari. A művésznő eljött, hogy tölünk búcsút vegyen. Péntek és szombat este lépett fel, *Az idegen nő* és *Denise* címszerepeiben. Mindkettő finoman és a legapróbb részletekig kidolgozott művészi egyénítés volt. A nagyszépségű művésznőt a kicsi de lelkes közönség meleg

óvációkban részesítette. A többi szereplők, kisebb hibákat nem tekintve méltóan állottak meg helyöket. — A színház vendégművésznője kedves emlékeket hagyott ama kevesek lelkében, akik ott voltak búcsúzásánál.

KÜLÖNFELE.

Leányok álma. — Ah, az a május 28-ika! . . .

— Mi lesz akkor? — kérdik k. olvasóink; vagy már biztosan nem is kérdik, mert úgy is tudják.

Hanem azért mi mégis megsúgjuk. — Május 28-án lesz a főreáliskola ifjuságának a majálisa a Szt. László-fürdőben.

. . . Hej, mennyi szív várja türelmetlenül dobogva e napot . . . Mily sok édes remény sejtelve tölti be a kebleket, e naptól várva a megoldást . . . Mennyi beteljesülendő vágy teszi előre boldoggá a lelkeket . . . Mily kellemes lesz majd elandalogni a ragyogó tavaszi nap alkonyán, a fák rejtelmesen sutogó árnyában, melyeknek leveleit a nap búcsuzó sugarai aranyozzák meg. — Mert, hogy szép idő lesz, az majdnem kétségtelen . . . Hisz a jóságos Teremtő: a fő-főrendező csak nem fogja tőlük megvonni h a g y o m á n y o s jóindulatát. (Mert eddig még mindig szép idő volt e napon, ha mindjárt előtte való héten vasszegek hullottak is.)

A mi a multság ezen kívül eső sikerét illeti, annak érdekében a többi rendezők rendíthetetlenül buzgólkodnak. — Az érkező vendégeknek ízelítőül előbb egy kis **hangverseny**nyel fognak kedveskedni, melynek műsora a következő:

1. Mozart V. Trio.

Előadják: hegedűn Nagy F. IV. o. t. gordonkán Moess K. VII. o. t. zongorán Bleyer I. VII. o. t.

2. Éji látogatás.

Melodráma Káldy Gyulától. Szavalja: Hartstein A. VII. o. t. Zongorán kíséri Bleyer I. VII. o. t.

3. Az inggomb.

Monológ Thewrewk Károlytól. Előadja Fischer E. VII. o. t.

4. Magyar Rapszódia.

Székely Imrétől, Zongorán előadja: Bleyer Imre VII. o. t.

5. Tavaszi ünnep.

Költemény, írta: Haraszty Lajos. Szavalja Váradi Jenő VII. o. t.

*

Hintán.

Könnyü, lenge hinta	S ringató ölében
Oly magasra száll	Tündér-lányka van,
Föl a légbe, mint a	A haja nem ében: —
Bérci sasmarár.	Szőke, lágy arany.

óvációkban részesítette. A többi szereplők, kisebb hibákat nem tekintve méltóan állottak meg helyöket. — A színház vendégművésznője kedves emlékeket hagyott ama kevesek lelkében, akik ott voltak búcsúzásánál.

KÜLÖNFELE.

Leányok álma. — Ah, az a május 28-ika! . . .

— Mi lesz akkor? — kérdik k. olvasóink; vagy már biztosan nem is kérdik, mert úgy is tudják.

Hanem azért mi mégis megsúgjuk. — Május 28-án lesz a főrealiskola ifjúságának a majálisa a Szt. László-fürdőben.

. . . Hej, mennyi szív várja türelmetlenül dohogva e napot . . . Mily sok édes remény sejtelmé tölti be a kebleket, e naptól várva a megoldást . . . Mennyi beteljesülendő vágy teszi előre boldoggá a lelkeket . . . Mily kellemes lesz majd elandalogni a ragyogó tavaszi nap alkonyán, a fák rejtelmesen sutogó árnyában, melyeknek leveleit a nap búcsuzó sugarai aranyozzák meg. — Mert, hogy szép idő lesz, az majdnem kétségtelen . . . Hisz a jóságos Teremtő: a fő-főrendező csak nem fogja tőlük megvonni a h a g y o m á n y o s jóindulatát. (Mert eddig még mindig szép idő volt e napon, ha mindjárt előtte való héten vasszegek hullottak is.)

A mi a mulatság ezen kívül eső sikerét illeti, annak érdekében a többi rendezők rendíthetetlenül buzgólkodnak. — Az érkező vendégeknek ízelítőül előbb egy kis hangversenyyel fognak kedveskedni, melynek műsora a következő:

1. **Mozart V. Trio.**

Előadják: hegedűn Nagy F. IV. o. t. gordonkán Moess K. VII. o. t. zongorán Bleyer I. VII. o. t.

2. **Éji látogatás.**

Melodráma Káldy Gyulától. Szavalja: Hartstein A. VII. o. t. Zongorán kíséri Bleyer I. VII. o. t.

3. **Az ingomb.**

Monológ Thewrewk Károlytól. Előadja Fischer E. VII. o. t.

4. **Magyar Rapszódia.**

Székely Imrétől, Zongorán előadja: Bleyer Imre VII. o. t.

5. **Tavaszi ünnep.**

Költemény, írta: Haraszty Lajos. Szavalja Váradi Jenő VII. o. t.

*

Hintán.

Könnýü, lenge hinta	S ringató ölében
Oly magasra száll	Tündér-lányka van,
Föl a légbe, mint a	A haja nem ében: —
Bérci sasmar.	Szöke, lágy arany.

Arca óh, igézet, S a mi cseng ajkáról :
Bájos, szende : szép ; Báv-zene, csodás,
Szemibe — ki nézett, Mennyet, üdvöt árul
Elveszté esztét. El e kacagás . . .

. . Mind, hogy kérdi halkal
És kívánesi ajkkal :
Ki ez égi lény ? . . .
— E kicsi szirén,
E pajkos his angyal : —
Bilkei Irén !

(T. L.)

A művészno egy ismeretlen tisztelő ismerőse véletlenül meglátta őt, amint a lenge hintán szállt a légen át és kedvet kapott, hogy egy magasan, de gyors ütemben szárnyaló versikével szárnyra keljen, amelyen azomban már meglátszik a harmadik versszak állításának igazsága.

Előfizetési felhívás.

Az „Előre“ első negyedéve letelt és küszöbén allunk a másodikknak. Megnyugvással tekinthetünk a múltra, mert minden tőlünk telhetőt elkövettünk, hogy olvasóink tetszését meg nyerjük — és reménnyel a jövőre, hogy minden tekintetben megerősödvé olvasóink meglegedését még nagyobb mértékben kivívjuk s azt meg is tartjuk. Lapunk tartalma jelenleg már elég színes, változatos és gazdag, de mi azt még nagyobb terjedelművé tehetnők, ha olvasóink meleg jóakaratakat behizonyítanak azzal is, hogy lapunkat ismerőseik körében terjesztenék.

Előfizetni évnegyed közben is lehet és az előfizetők arra a negyedre szóló előző példányokat is megkapják. — Ujból kérjük mindazon előfizetőinket, kiknek előfizetésük lejárt, hogy azt minél előbb megújítani sziveskedjenek, hogy a példányok szétküldésénél fennakadások ne történjenek.

A kiadóhivatal.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Kérjük k. olvasóinkat, egyik oldalára írni. Üdvözlésüknek meg azon, let. — **Nebántsvirág.** Megkaptuk, köszönjük. — **Nem** ha lapunk néha kicsit megkésik; ennek ez a változó feledtük el. — **Haragszik?** mizériás idő az oka, mely — **Rets.** Helyben. Némi velünk májusban is javítással bevált. Ime. — **áprilist** járat. — **Sz. F. M.** Helyben. Köszönet. **A. Sámson.** Ime a — cikk, — **Egy előfizető.** Helyben. ígéretünkhöz híven. Másod- Figyelmeztetését köszönet- dikát is legközelebb lead- tel vettük s mint látja, — juk, de elbeszélést várunk. — **Többeknek** intézkedtünk. — **Többeknek** Kérjük csak a papíros a jövő számban.

„Előre“

AZ „ELŐRE“ MEGJELNIK
MINDEN VASAKNAP.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal
Nagyvárad, Körös-utca 3.

Levelek és előfizetések
— ide címzendők. —

Előfizetési ára:

Egy évre 8 Kor.

Fél évre 4 „

Negyed évre . . . 2 „

Egy száma 20 fill.

A moszkvai
Popoff K. és C. Testvérek cég
világhírű csomagolt theái

csak is ezen véd-

jegygyel jönnek for-

galomba.

 Kaphatók minden előkelő üzletben.

Dig Pál kárpitos és díszítő
15 év óta fennál!
Budapest VI. Rózsa-utca 77. sz.

T. c.

Ajánlom legújabb **féregmentes takarékoság**
fejpárnás ruganyos ágymatracokat,

melyre nem kell más, mint a lepedő és mégis
jobb és kellemesebb fekvésű, mint bármiféle
gyártmány. Kívánatra üzletemben megtekin-
tethők s az ágyak mérete után megrendelhetők.

Készíték azonfelül minden új és javítási
kárpitos munkákat helyben és vidékre. Gyors
és pontos kiszolgálás biztosított.

Intézetek és szállodások kitünő árkedvez-
ményben részesülnek.

Évi lakással bíró hitelképes egyéneknek
kedvező fizetési feltételeket nyújtok.

Szabadalmi szám :
16794

BECK KÁROLY

Szab. ablakszellőztetőkészülék-készítő és lakatos
Budapesten, VIII. kerület, József-utca 14-ik szám.

AZ egészség a fő,
melyet csakis kellő
szellőztetés által érhe-
tünk el.

A *Beck Károly*-féle
ujjonnan feltalált és
szabadalmazott ablak-
szellőztetőkészülék
magyar gyártmány,
mely most már felül-
múlja az összes kül-
földi és mostanáig alkal-
mazott szellőzőket úgy
célszerűségével, jóságá-
val, mint olcsóságá-
val. **Minden ablakra
alkalmazhatók.** Egész-
ségügyi szempontból 45
o/0 nyílás által légvo-
nat kizárva.

**Több mint 300 drb
már használatban
van.**

*Mérték vétele végett
sziveskedjék hozzám
fordulni.*

Ablakszellőztető készü-
lékeim használatban
vannak s kitűnőeknek
bizonyultak a követ-
kező nevezetesebb he-
lyeken :

**Nemzeti Kaszinó, Bu-
dapest, Kossuth Lajos-
utca. — Kereskedelm
Miniszterium, Budán.
— Ref. főgymnasiumi
Deák-tér. — M. kir.
Ludovika. — Kispest.
állami elemi iskolában
s több kórházak- és
iskolákban, a főváros-
ban és vidéken.**

Számtalan elismerő
levél van kezeimber,
mely a t. közönség
megelégedését nyilvá-
nitja.

**Ablakszellőzők
7 kor. 60 fillértől
feljebb.**

Költségvetések ingyen
és bértmentve.

Mindennemü

**épület és műlakatos munkát
készíték a legjobb kivitelben.**

**Megrendelések úgy Budapesten, mint vi-
dékre, gyorsan és pontosan eszközöltetnek.**